

خصوصی سازی

01BF000000005222

HD.۳۸۵۶،/۳۲۳

خصوصی سازی

۲۰۳۰ = ش.ع.م.ک
ورود به کتابخانه سازمان بزرگ اسناد و اسرار ملی
شماره ۵۲۲۲ تاریخ ۱۸/۳/۸۹

خصوصی سازی

01BF000000005222

HD.۳۸۵۶،/۳۲۳

تألیف:

دکتر علیرضا رحیمی بروجردی

دانشیار دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

۱۳۸۵
۳/۵۲

انتشارات دانشگاه تهران

شماره ۲۷۸۸

شماره مسلسل ۵۳۸۰

رحیمی بروجردی، علیرضا، ۱۳۳۵ -
 خصوصی سازی / تالیف علیرضا رحیمی بروجردی - تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه
 انتشارات و چاپ، ۱۳۸۵.
 ج، ۲۸۵ ص: جدول - (انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره ۲۷۸۸).
 ISBN 964-03-5380-9 ۲۲۰۰۰ ریال
 فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
 کتابنامه ص [۲۶۷] - ۲۸۵.
 ۱. خصوصی سازی. خصوصی سازی - - ایران. دانشگاه تهران. مؤسسه انتشارات و چاپ.
 ۱۳۸۵ ۳۳۸/۹۲۵ HD ۳۸۵۶ / ف ۲ ر ۳
 م۸۵-۲۵۸۰۶ کتابخانه ملی ایران

شابک ۹۶۴-۰۳-۵۳۸۰-۹ ISBN 964-03-5380-9

عنوان: خصوصی سازی

تألیف: دکتر علیرضا رحیمی بروجردی

ناشر: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تاریخ انتشار: ۱۳۸۵ (چاپ اول)

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است.

«کلیه حقوق برای دانشگاه تهران محفوظ است»

بها: ۲۲۰۰۰ ریال

پست الکترونیک: Press@ut.ac.ir - آدرس سایت: Press.ut.ac.ir

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
ی	پیشگفتار چاپ اول
	فصل اول: مقدمه
	کلیات
۱	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- اصلاحات ساختاری
۴	۱-۳- معرفی کتاب
	فصل دوم
	خصوصی سازی: روش ها و راهکارها
۷	۲-۱- مقدمه
۷	۲-۲- تعاریف و کلیات
۱۲	۲-۲-۱- تفاوت میان بخش خصوصی و بخش عمومی
۱۵	۲-۲-۲- معنای سیاسی خصوصی سازی
۱۷	۲-۲-۳- خصوصی سازی در چارچوب سیاسی
۱۸	۲-۲-۴- اهداف سیاسی بعد از خصوصی سازی
۱۹	۲-۲-۵- خصوصی سازی به مثابه واگذاری مجدد حقوق مالکیت

۲۱	۲-۲-۶- خصوصی سازی به مثابه تغییر مکان وظایف اقتصادی
۲۲	۲-۲-۷- خصوصی سازی به مثابه ((اختیار جامعه))
۲۳	۲-۲-۸- خصوصی سازی به مثابه کاهش بار اضافی دولت
۲۵	۲-۲-۹- خصوصی سازی و تئوری دولت منفعت طلب
۲۷	۲-۲-۱۰- خصوصی سازی و رویکرد فرایند انگیزشی
۲۹	۲-۲-۱۱- اثر سیستمی خصوصی سازی
۳۰	۲-۳- طرح سؤالاتی در زمینه خصوصی سازی
۳۲	۲-۴- دلایل خصوصی سازی
۳۳	۲-۵- مانیفست خصوصی سازی
۳۸	۲-۶- قدم های اولیه خصوصی سازی
۴۰	۲-۷- روش های خصوصی سازی
۵۲	۲-۸- روش های دیگر خصوصی سازی: غیردولتی کردن
۵۴	۲-۸-۱- مشکلات برنامه غیردولتی کردن
۵۴	۱- تعیین زمان و برنامه فرایند غیردولتی کردن
۵۵	۲- مشکل اولویت
۵۷	۳- مشکلات دیگر
۶۰	۲-۹- روش های گسترده خصوصی سازی
۶۱	۱- فروش خارج از قرارداد
۶۴	۲- اعطای امتیاز فروش
۶۵	۳- مقررات زدایی و عدم کنترل دولت
۶۶	۴- عوارض مصرف کننده
۶۷	۵- سیستم اعطای کمک مالی
۷۰	۶- سیستم کوپنی
۷۳	۷- قرارداد مدیریتی
۷۶	۸- روش استجاری
۷۶	۹- مشارکت خاص

۷۸	۱۰- سیستم احداث، اجرا و انتقال
۷۹	۱۱- سازمان‌های عام‌المنفعه
۸۰	۱۰-۲- مشکلات و موانع خصوصی‌سازی
۸۷	۱۰-۲-۱- موانع سیاسی خصوصی‌سازی
۸۷	۱۰-۲-۲- موانع اجرایی خصوصی‌سازی
۸۸	۱۱-۲- جمع‌بندی

فصل سوم:

بخش دولتی، عمومی و خصوصی

۹۱	مقدمه
۹۱	۱-۳- تأثیر متقابل میان بخش عمومی و خصوصی
۹۳	۲-۳- نظارت یا دخالت دولت؟ و تأثیراتش در اقتصاد
۹۷	۱-۲-۳- بنگاه‌ها و شرکت‌های دولتی
۹۸	۳-۳- عوامل مؤثر بر واگذاری شرکت‌های دولتی به بخش خصوصی
۱۰۲	۱-۳-۳- خصوصی‌سازی و کارایی در ((اقتصاد خرد))
۱۰۵	۲-۳-۳- تأثیر ((اقتصاد کلان)) خصوصی‌سازی
۱۰۷	۴-۳- دلایل ایجاد بنگاه‌های دولتی
۱۰۷	۱- دلایل اقتصادی
۱۰۷	الف: ناتوانی سازوکار بازار
۱۰۸	ب: برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی
۱۰۸	ج: ایجاد انگیزه و فراهم نمودن امکانات برای بخش خصوصی
۱۰۸	د: استفاده از منابع و پس اندازهای جامعه
۱۰۹	۲- دلایل غیر اقتصادی
۱۰۹	الف: گرایش‌های ایدئولوژیکی
۱۰۹	ب: ملی‌کردن بنگاه‌های خصوصی
۱۰۹	ج: میراث و جبر تاریخی

- ۱۱۰ ۳-۵- اهداف ایجاد بنگاه‌های دولتی
- ۱۱۰ ۳-۶- عملکرد بنگاه‌های دولتی
- ۱۱۱ ۱- عملکرد اقتصادی
- ۱۱۱ ۲- عملکرد مالی
- ۱۱۲ ۳- عملکرد توزیع درآمدی
- ۱۱۳ ۳-۷- روش‌های رهایی از مشکلات ناشی از دخالت‌های دولت در اقتصاد
- ۱۱۶ ۳-۸- تخصیص منابع در فرایند خصوصی سازی و انتقال به اقتصاد بازار
- ۱۲۰ ۳-۹- رابطه نظام مالی و خصوصی سازی
- ۱۲۳ ۳-۱۰- نقش بانک‌ها در فرایند خصوصی سازی
- ۱۲۷ ۳-۱۰-۱- بازارهای سهام سرمایه
- ۱۳۰ ۳-۱۱- بازده واقعی سرمایه و قیمت‌گذاری سهام شرکت‌های خصوصی شده
- ۱۳۳ ۳-۱۲- روش‌های مختلفی برای محاسبه ارزش سهام شرکت
- ۱۳۳ الف: محاسبه ارزش هر سهم بر اساس اقلام ترازنامه شرکت‌ها
- ۱۳۳ ب: محاسبه ارزش ذاتی یا حقیقی سهام بنگاه
- ۱۳۴ ج: ارزش دفتری و ارزش بازاری
- ۱۳۵ ۳-۱۳- عوامل تأثیرگذار در ارزیابی و قیمت‌گذاری شرکت‌های دولتی
- ۱۳۵ الف: آن‌دسته از مسائلی که باید در رابطه با شرکت دولتی مد نظر قرار گیرند.
- ۱۳۶ ب: بررسی ویژگی‌های دارایی‌های بنگاه دولتی
- ۱۳۶ ۳-۱۴- چگونگی واگذاری شرکت‌های دولتی به بخش خصوصی
- ۱۳۷ ۳-۱۵- شاخص‌های ارزیابی تشکیل دهنده بازار

فصل چهارم

نتایج خصوصی سازی در برخی از کشورهای منتخب

۱۴۵	کشورهای در حال توسعه
۱۵۰	۴-۳- تجربه تعدیل و اصلاح شرکت‌های دولتی در سریلانکا
۱۵۱	۴-۴- تجربه خصوصی سازی در لهستان
۱۵۱	۴-۴-۱- مقدمه
۱۵۲	۴-۴-۲- تعیین مالکیت - پژوهش‌های کاربردی و تجربی
۱۵۴	۴-۴-۳- برنامه خصوصی سازی در لهستان
۱۵۶	۴-۴-۴- منابع اطلاعات و شرح مدل
۱۶۱	۴-۴-۵- نتایج تجربی
۱۶۱	الف: تبیین مدل خصوصی سازی
۱۶۷	ب: توالی خصوصی سازی
۱۷۰	۴-۴-۶- نتیجه گیری

فصل پنجم

تجربه خصوصی سازی در جمهوری اسلامی ایران

۱۷۹	۵-۱- مقدمه
۱۷۹	۵-۲- دلایل ایجاد شرکت‌های دولتی در ایران و عملکرد آنها
۱۸۱	۵-۳- دلایل عملکرد نامطلوب و عدم موفقیت شرکت‌های دولتی در ایران
۱۸۱	۱- عوامل درون زا
۱۸۲	۲- عوامل برون زا
۱۹۶	۵-۴- بررسی برخی دستورالعمل‌ها برای اجرای خصوصی سازی
۱۹۸	۵-۵- مشکلات و هزینه‌های واگذاری شرکت‌های دولتی در ایران
۱۹۸	۵-۵-۱- هزینه‌های برنامه‌های خصوصی سازی
۱۹۸	الف: هزینه‌های مربوط به معاملات
۱۹۹	ب: بار مالی که شرکت بر بودجه دولت تحمیل می‌نماید
۱۹۹	۵-۶- گام‌های مورد نیاز برای آماده‌سازی شرکت‌های دولتی در ایران

الف: بررسی وضعیت موجود مالی و عملیاتی شرکت برای

- ۱۹۹ تشخیص مشکلات آن
- ۱۹۹ ب: بررسی موقعیت قانونی شرکت
- ۱۹۹ ج: تغییر شکل قانونی شرکت
- ۲۰۰ د: بازسازی ساختار مالی شرکت
- ۲۰۰ هـ: بازسازی فیزیکی شرکت قبل از فروش
- ۲۰۰ و: بازسازی نیروی انسانی شرکت قبل از واگذاری
- ۲۰۱ ۵-۷- روش‌های واگذاری شرکت‌های دولتی و شیوه‌های قیمت‌گذاری آن‌ها در ایران
- ۲۰۳ ۵-۸- چگونگی فروش شرکت‌های دولتی در ایران
- ۲۰۳ ۱- فروش سهام شرکت دولتی در بورس اوراق بهادار تهران و به عموم مردم
- ۲۰۳ ۲- فروش کلی شرکت به یک یا چند خریدار محدود بخش خصوصی
- ۲۰۴ ۵-۹- بررسی روند خصوصی سازی در جمهوری اسلامی ایران
- ۲۰۷ ۵-۹-۱- میزان تحقق خصوصی سازی در سال ۸۲
- ۲۱۰ ۵-۹-۲- میزان تحقق خصوصی سازی در سال ۸۳
- ۲۱۶ ۵-۹-۳- میزان تحقق خصوصی سازی در سال ۸۴
- ۲۲۰ ۵-۹-۴- عملکرد سیاست‌های برنامه سوم توسعه و برنامه سامان‌دهی شرکت‌های دولتی
- ۲۲۱ ۵- برنامه خصوصی سازی در سال‌های اخیر در ایران
- ۲۲۳ ۵-۹-۶- برنامه رفع انحصار
- ۲۲۴ ۵-۹- ارزیابی نتایج عملکرد و دلایل مغایرت آن با برنامه
- ۲۲۴ ۵-۹-۹- عدم موفقیت کامل خصوصی سازی شرکت‌های دولتی در ایران
- ۲۲۶ ۵-۹-۹- کندی اجرای سامان‌دهی شرکت‌های دولتی
- ۲۲۶ ۵-۹-۱۰- پیشنهاد‌های لازم برای رفع موانع اجرایی و بهبود عملکرد

فصل ششم

اثرها، مزایا و نتایج خصوصی سازی در اقتصاد

۲۲۹	۱-۶- مقدمه
۲۳۰	۲-۶- مروری بر آثار خصوصی سازی
۲۳۱	۳-۶- تأثیر بر کارایی اقتصاد
۲۳۲	الف: کارایی در تخصیص منابع
۲۳۲	ب: افزایش کارایی تولیدی
۲۳۲	: افزایش کارایی غیربازاری
۲۳۴	۴-۶- نتایج و توصیه‌های سیاستی

ضمائم:

۲۳۹	ضمیمه شماره (۱): واگذاری سهام و مدیریت شرکت‌های دولتی در برنامه سوم توسعه
۲۴۶	ضمیمه شماره (۲): اساسنامه سازمان خصوصی سازی
۲۵۳	ضمیمه شماره (۳): عملکرد مواد قانونی برنامه سوم و راه‌کارهای اجرایی آن که مرتبط با موضوع شرکت‌های دولتی، واگذاری و انحصارات می‌باشند.
۲۶۵	مآخذ و کتاب‌شناسی

باسمه تعالی

پیشگفتار چاپ اول

کتاب ((خصوصی سازی))، مبانی نظری و کاربردی انتقال مالکیت از بخش دولتی به بخش خصوصی را از دیدگاه نظری و کاربردی، بررسی می‌کند. نگارش کتاب خصوصی سازی، حاصل سال‌ها تحقیق و فعالیت پژوهشی و آموزشی مؤلف کتاب است که سعی فراوان نموده تا با قلمی ساده، فنی‌ترین نکات این موضوع را با دقت فراوان و از زوایای مختلف نظری و کاربردی تألیف کند تا پژوهشگر علاقه‌مند بتواند به آسانی پیچیدگی‌های آن را قابل فهم کند. این خصیصه، یکی از ویژگی‌های بارز این کتاب است که آن را از سایر کتاب‌های مشابه، متمایز می‌سازد. در واقع، این کتاب می‌تواند منبعی قابل اطمینان برای دروسی چون ((بازارهای مالی))، ((اقتصاد بین‌الملل))، ((توسعه اقتصادی))، ((اقتصاد ایران)) و یا سمینارهایی که درباره ((خصوصی سازی)) و ((سیاست‌های تعدیل ساختاری)) برگزار می‌شود، مورد توجه و استفاده دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد قرار گیرد.

امیدوارم این کتاب مورد استفاده دانش‌پژوهان قرار گیرد و از هر تذکر و پیشنهادی در مورد محتوای آن، مؤلف را بی‌نصیب نگذارند. در پایان لازم می‌دانم که ابتدا از سرپرست و تمامی دست‌اندرکاران ((مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران)) که در چاپ آن زحمات بسیاری را متقبل شدند و از داوران محترم کتاب که امکان تجدیدنظر در محتوای کتاب را برای حقیر فراهم کردند و از تمامی دوستان و دانشجویانی که این جانب را در آماده سازی کتاب

((خصوصی سازی)) یاری رساندند. صمیمانه سپاسگزاری کنم. همچنین به طور ویژه از جناب آقای دکتر عبادی، جناب آقای دکتر برادران شرکاء، سرکار خانم نیکزاد ، سرکار خانم احمدی و تمامی دست اندر کاران مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران که در به انجام رسیدن مجموعه حاضر، کمک‌های فراوانی ارائه دادند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

دکتر علیرضا رحیمی بروجردی

دانشیار دانشکده اقتصاد- دانشگاه تهران

تابستان ۱۳۸۵ هجری شمسی